

Изх. №:37/29.04.2024 г.

ДО

Министъра на околната среда и водите

адрес: гр. София, бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 22,

Имейл: edno_gishe@moew.government.bg

ОТ

„Грийнпийс“ – България,

представявано от Меглена Антонова,

адрес: гр. София 1164, ул. „Миджур“ № 12, ет. 3

Имейл: [meglena.antonova@greenpeace.org](mailto:meglana.antonova@greenpeace.org)

ОТНОСНО: Становище по доклад за трансгранична оценка за въздействието върху околната среда на проекта „Нептун Дийп“ за добив на газ на територията на Румъния

Уважаеми г-н Министър,

Гражданската екологична организация „Грийнпийс“ – България продължава да следи развитието на трансграничните консултации по доклада за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) относно проекта „Нептун Дийп“ в Черно море. Във връзка с обществено обсъждане на доклада по ОВОС, Ви молим да вземете предвид настоящото становище, с което изразяваме позиция относно процедурата по трансгранични консултации по доклад за ОВОС на проекта „Нептун Дийп“ в румънските териториални води.

На 05.04.2024 г. от страна на Министъра на околната среда, водите и горите в Румъния е изпратено писмо до Министъра на околната среда и водите в България, към което е прикачен и ревизиран доклад по ОВОС с поправки в отговор на писмо № 99-00-200/11.03.2024 г. След преглед на ревизираните материали по доклада, бихме искали да изразим нашите силни опасения от огромните рискове, на които „Нептун Дийп“ ще изложи биоразнообразието в Черно море и здравето на гражданите на Република България. Въпреки ревизиите, докладът по ОВОС все още не отговаря на по-голямата част от първоначално представените заплахи за природата и здравето на хората.

Методологията в доклада е напълно неясна, тъй като липсва ясна рамка за оценка на значимостта на екологичното въздействие от различни заплахи, което може да предизвика

сериозно объркване дори в експерти. В допълнение към това, докладът е непостоянен в излагането на нужни мерки за опазване на природата в Черно море и тяхното предложено приложение. Например в секция D.1.1. се споменават силно необходими мерки за смекчаване на въздействието от строежа на платформата върху застрашения вид *Phocoena phocoena*, но в таблицата със специфични природозащитни цели не е установено значително въздействие върху вида. Друг подобен пример са изложените данни за средиземноморския буреветник (*Puffinus yelkouan*), чийто миграционни пътища са ясно показани като преминаващи през строителната зона, но докладът не констатира този вид птици като значително засегнат. Поради наличието на този вид в района на проекта и наличието на риск от сблъсък, той следва да се счита за потенциално засегнат и въздействието върху него следва да се анализира в проучването. Обръщаме на Вашето внимание, че и двата споменати вида са определени като застрашени и с изключително висока консервационна стойност. Заплахите върху тези и други миграционни видове ще се отразят и на тяхната популация в България.

Друг сериозен пропуск в доклада по ОВОС е пълната липса на анализ на въздействието, което „Нептун Дийп“ ще има върху зоните, определени като важни за развитието на морските бозайници (Important Marine Mammal Areas - IMMA), предложени от Международния съюз за защита на природата (IUCN), Международния комитет за защитените зони за морски бозайници (ICMMPA) и Световната комисия за защитените зони (WCPA). Проектът пресича две такива зони - Западно Черно море (Western Black Sea IMMA) и Калиакра до Дунавската делта (Kaliakra to Danube Delta IMMA). И двете споменати зони попадат частично под българска юрисдикция, следователно е нужно българските институции да обърнат допълнително внимание върху потенциалните заплахи, които този проект за добив на газ ще донесе. В случай на химическо замърсяване или разлив от платформата или газопроводите, негативните ефекти бързо ще засегнат и определената като важна за развитието на морските бозайници зона „Емона“ (Emona IMMA), която е единствената такава зона, попадаща изцяло под българска юрисдикция. Докладът за ОВОС на „Нептун Дийп“ трябва да вземе предвид опасността, която представлява пред китоподобните в Черно море и да проведе допълнителен анализ за този натиск.

Докладът обръща внимание на случаите на случайно замърсяване и изпускане на води в морето, но пропуска да предостави задълбочен анализ за въздействието върху три зони от мрежата Натура 2000 в морските пространства на територията на България. Това са „Емона“ (BG0001501), „Ропотамо“ (BG0001001) и „Странджа“ (BG0001007). В тези зони се намират едни от най-благодатните местообитания за черноморската екосистема, които заслужават специфични мерки за опазване и защита, като например съобщества с кафяви, червени и зелени водорасли по скалисти морски дъна; постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини; обширни плиткови заливи и други. В тези зони също така се намират ключови, богати на въглерод екосистеми, като ливадите от морски треви, чието опазване е заложено в Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г., тъй

като унищожаването им ще доведе до изпускане на въглерод в атмосферата, а пък опазването би спомогнало за абсорбиране на огромно количество от този парников газ. Тези и други заплахи трябва да бъдат взети предвид, особено имайки предвид повишения натиск върху черноморската екосистема, причинен от военните действия в Украйна и от забързващите се климатични промени. Кумулативното въздействие върху черноморската екосистема не е посочено никъде в доклада.

Румънските власти все още отказват да предоставят тестовете за екоотоксичност и тяхната техническа документация, които иначе са необходими за издаване на разрешение за разглеждания проект. В доклада има препратки към следните проучвания, но тяхното пълно съдържание все още не е достъпно за общността, нито в България, нито в Румъния:

- Проучване за оценка на въздействието на заустването в Черно море на отпадъчни води, съдържащи вещества, чиито максимално допустими граници не са предвидени в NTPA 001/2002, изготвено от Blumenfield S.R.L.;
- Изследване на екоотоксичността за екологичната документация на проекта „Нептун Дийп“, изготвено от Националния институт за морски изследвания и развитие „Григор Антипа“;
- Предварително проучване на еко-токсичността, изготвено от Националния институт за морски изследвания и развитие „Григор Антипа“

Това е изключително притеснително, тъй като липсва конкретна информация за това какви химикали и вещества ще бъдат използвани и/или освободени в черноморските води. Имайки предвид, че дори само през периода на експлоатация на проекта в Черно море ще бъдат изхвърлени над 5 млн. м³ отпадъчни води, а и при инцидент замърсяването би стигнало за няколко дни до северните части на българската акватория и само за две седмици и до най-южните ѝ части, тези данни са изключително нужни.

Здравето на всички български граждани продължава да бъде поставено под въпрос, въпреки критиките, които Министерството на околната среда и водите вече отправи към румънската страна и към пропуските в доклада в писмо № 99-00-200/05.01.2024 г. Оценката на възможните последици от изпускането на технологични води в морето и анализът на това как ще бъдат засегнати българските води за къпане при случай на изтичане или контролирано изпускане на въглероди все още е незадоволителен. Обръщаме сериозно внимание на факта, че рискът от подобни инциденти и разливи е значително повишен в резултат на руската агресия в Украйна. В доклада отсъства реален план за справяне с такива инциденти, които биха довели до бързо замърсяване на цялата българска акватория и пагубни последици за здравето на българите, както и за риболова и туризма в страната.

С оглед на този риск, смятаме, че приетите от Министерството на околната среда и водите консултации са крайно недостатъчни и неефективни. На 12.02.2024 г. Министерството на

околната среда и водите в България обяви обществено обсъждане по трансграничната консултация за „Нептун Дийп“, което да бъде извършено единствено в община Каварна. Въпреки че оценяваме усилията на българските власти да се допитат до обществеността, тази консултация не би предоставила реални възможности за всички засегнати български граждани да се информират и включат. За първоначалния отговор от МОСВ към румънската страна са изисквани становища от общините Варна, Шабла и Каварна, но обществено обсъждане ще се проведе единствено в последната спомената община. Въпреки че МОСВ е сметнало общините Варна и Шабла като компетентни и засегнати общини, гражданите на въпросните общини няма да имат равен достъп до обществени консултации. Смятаме, че във тези общини също би следвало да бъде организирано обществено обсъждане и информационна кампания. Община Шабла е в изключително уязвима позиция, тъй като при потенциален инцидент, водите за къпане биха били засегнати първо там.

Наред с това, споменатото моделиране при потенциален инцидент предвижда достигане на българските води след ден, след 10 дни до морска зона „Емона“, след 12 дни до морска зона „Ропотамо“ и след 13 дни до морска зона „Странджа“. В писмо 99-00-200/05.01.2024 г. МОСВ правилно заключава, че засегнати биха били областите Бургас, Варна и Добрич. От това обаче следва, че гражданите на въпросните области също би следвало да имат равен достъп до информираност и обществени консултации. Затова смятаме за необходимо да се организират обществени консултации и в областните центрове на области Варна, Бургас и Добрич, както и в община Балчик, която е в непосредствена близост до останалите северни общини.

Не на последно място искаме да обърнем Вашето внимание върху влиянието, което „Нептун Дийп“ ще окаже на борбата с най-тежките последици от климатичните промени. В плитки води, като например на сондажния участък „Домино“ и 160-километровия тръбопровод до брега, аварията могат да имат фатални последици за климата. В случай на изтичане, газът бързо би се издигнал на повърхността и би изтекъл във въздуха, като част от него би се абсорбирал във водата. При подобно изтичане през септември 2022 г. от „Северен поток“ 1 и 2 около 115 000 тона газ са били изпуснати само в рамките на шест дни, което оказва въздействие върху климата и щети в размер на 15 милиона тона въглероден еквивалент. Подобен инцидент при проекта „Нептун Дийп“ бързо би причинил щети, еквивалентни на годишния климатичен натиск от платформата. В отворено писмо „Грийнпийс“ – Австрия и 76 учени призовават OMV и нейния най-голям акционер ÖBAG (Österreichische Beteiligungs AG) да отменят мегапроекта за добив на газ „Нептун Дийп“ в Черно море. Подписалите предупреждават, че разработването на нови газови запаси не е съвместимо с целите на Парижкото споразумение за климата. Сред подписалите са проф. д-р Лукас Кенер и д-р Изабела Пали от Медицинския университет във Виена, проф. маг. Катрин Ватшингер и д-р Максимилиан Сомен от Медицинския университет в Инсбрук.

Моля да вземете предвид горепосочената информация при провеждането на обществени консултации в България и при изготвяне на отговор до Министерството на околната среда, водите и горите в Румъния. Българската страна следва да разкритикува методологическите несъответствия в доклада по ОВОС на „Нептун Дийп“, да изисква ясни мерки за опазването на застрашени видове в Черно море, да поиска допълнителен анализ за влиянието върху важните зони за морските бозайници и потенциалното замърсяване в защитени зони в българската акватория, както и да изисква публичен достъп до всички реферирани в доклада изследвания. Молим Ви да приоритизирате здравето на българските граждани и грижата за природата в Черно море, както и да упоменете несъответствието на проекта с целите за климатична неутралност на Европейския съюз. Наред с това е редно да бъдат организирани допълнителни обществени консултации и информационна кампания във всички засегнати общини и области.

гр. София, 29.04.2024 г.

С уважение:

Меглена Антонова, директор на „Грийнпийс“ – България